

SJEĆANJE

U povodu 100. obljetnice rođenja Lina Bolmarčića (Malinska, 1921. – Punat, 1944.)

Osebujan i moralan mladi antifašistički borac i političar

Piše Ivan KOVAČIĆ

Nikola Bolmarčić Lino (1921. – 1944.)

Početkom studenoga ove godine navršit će

se 100. godišnjica rođenja Nikole Bolmarčića, zvanog Lino, po kome je nazvana jedna od glavnih malinskarskih ulica. Mnogim je stanovnicima Općine Malinska-Dubašnica ova ulica zacijelo poznata, ali je lako moguće da je malo onih građana, pogotovo među pripadnicima mlađe populacije, koji znaju tko je, zapravo, bio Lino Bolmarčić? Kako bi se mogao dobiti odgovor na ovo pitanje, potrebno je dati sažeti osvrt na Bolmarčićevu vodeću ulogu koju je imao u ratnim vojno-političkim događajima tijekom

nacifašističke okupacije Malinske, otoka Krka i Hrvatskog primorja od 1941. do 1944. godine.

Nikola Bolmarčić Lino rođen je 6. studenoga 1921. u Malinskoj od majke Amalije, krojačice, i oca Nikole, pomorskog časnika. Osnovnu je školu pohađao u Bogovićima, a gimnaziju u Krku. Budući da je fašistička Italija 15. travnja 1941. godine okupirala, a potom i anektirala otok Krk, Bolmarčić je nakon položene mature upisao studij strojarstva na fakultetu u Padovi.

Već ga je nakon dva mjeseca napustio jer nije mogao podnositi maltretiranje i diskriminaciju po hrvatskoj nacionalnoj osnovi i antifašističkom uvjerenju. Naime, Lino je bio prisiljavan koristiti nametnuto mu potalijančeno prezime (Bolmarich i Bom-marco) te stupiti u studentsku fašističku organizaciju (GUF), ali je on to kao pravi hrvatski domoljub i osoba naprednih svjetonazora odlučno odbijao i dolazio u sukob s fašističkim uzancama.

...bilo kamo samo da uvijek ostane daleko od otoka Krka...

Vrativši se kući Bolmarčić se odmah uključuje u pokret otpora sa skupinom antifašistički opredijeljenih istomišljenika s područja tadašnje općine Malinska. Najaktivnije članove ove skupine on je predvodio u brojnim protufašističkim akcijama od kojih je dobro poznata ona s početka veljače 1942. godine. Tada je iz nekadašnjega čehoslovačkoga dječjeg odmarališta (sada hotel Riva) odneseno i na kopno partizanima prebačeno 85 vunutih pokrivača, iako se u neposrednoj blizini nalazila karabinjerska postaja (današnja zgrada pošte). Kada je u Malinskoj osnovana organizacija SKOJ-a, Bolmarčić postaje njezinim sekretarom i njome rukovodi do uhićenja, 15. ožujka 1943. godine. Uhićen je pod optužbom da je rasturao propagandne materijale NOP-a i da je na crkvi u Sv. Vidu-Miholjice napisao protufašistički grafit sa srpom i čekićem. Odmah nakon uhićenja deportiran je u nekoliko zatvora, a potom u koncentracijski logor kod Savone u kome je dočekao i kapitulaciju Italije 8. rujna 1943. godine. Koliko je Bolmarčić talijanskim fašistima bio nepoželjna osoba, najbolje svjedoči spoznaja da su mu karabinjeri u Krku odbili molbu za oslobođenje iz logora s obrazloženjem da je „opasna osoba” koja treba biti upućena „bilo kamo samo da uvijek ostane daleko od otoka Krka”. Premda je Italija kapitulirala, internirci iz navedenog logora nisu bili oslobođeni te su ubrzo pali u ruke Nijemaca koji su ih sproveli u svoj logor u Mathausenu, a potom u Linz. Među njima se nalazio i Bolmarčić i tamo doznao da logoraši hrvatske nacionalnosti mogu biti oslobođeni ako se dobrovoljno jave u vojsku NDH-a. On je to i učinio te s još nekoliko „dobrovoljaca” u listopadu doputovao u Zagreb. Dobivši domobranske odore i vojnu opremu, svi su jedne noći dezertirali i došli do partizanske baze u Vukovoj Gorici kod Karlovca. Bolmarčić je tu dobio potrebne putne isprave i vlakom stigao do Fužina, a potom tajnom partizanskom vezom do Dramlja kod Crikvenice. Kući u Malinskoj stigao je 5. prosinca 1943. godine. Odmah nakon povratka iz internacije, Lino se uključio u NOP i kao član Kotarskog komiteta SKOJ-a Krk, a zatim i kao njegov sekretar, aktivno je sudjelovao na području današnje Općine Malinska-Dubašnica. Tako je tijekom proljeća 1944. godine organizirao nekoliko diverzantskih i ostalih akcija koje su imale velik odjek u stanovništvu. Naime, u travnju 1944. godine u Malinskoj su napadnuta i onesposobljena za plovidbu dva broda u vlasništvu domaćih brodovlasnika koji su odbili suradnju s NOP-om te se stavili u službu njemačkog okupatora. Bolmarčić je predvodio i napad na vojnu garažu u Omišlju kada je zapaljen jedan autobus, dva automobila i znatna količina uskladištene nafte. U srpnju 1944. godine Bolmarčić je postao članom KPH-a i bio predviđen za člana Okružnog komiteta SKOJ-a za Hrvatsko primorje. On je tada bio vrlo aktivan i u radu omladinske antifašističke organizacije (USAOH) pa je početkom svibnja bio jedan od dva delegata s primorskog područja na 2. Kongresu u Drvaru. Iz toga je vremena poznato i njegovo otvoreno pismo namijenjeno učenicima viših razreda gimnazije u Krku. U tom dokumentu on vrlo trezveno problematizira odnos mladih prema fašizmu upozoravajući ih da ne smiju

biti pasivni i neutralni jer je to značilo prešutnu potporu fašističkom zlu koje je zaprijetilo svekolikom čovječanstvu. Bolmarčić stoga poziva učenike da stupe u partizanske redove. Valja reći da je njegov apel bio učinkovit jer je gimnazija morala obustaviti nastavu u 7. i 8. razredu zbog nedostatka učenika.

Hrabro poginuo s dvojicom mladih suboraca

Kao osebujan i moralan mladi antifašistički borac i političar, Bolmarčić je okončao život u 23. godini u vrlo dramatičnoj ratnoj situaciji, u Puntu 5. studenoga 1944., dakle, dan uoči rođendana. Nekoliko dana prije toga u Punat je doputovao partizanskom pomorskom vezom s otoka Visa Srećko Manola, član Glavnog štaba Hrvatske, s još jednim partizanskim časnikom sa zadaćom da se prebace na kopno. Za njihovu pratnju i vodiča bio je određen Bolmarčić s još dvojicom članova SKOJ-a. Ostalo je nepoznato je li njihovu nazočnost u Puntu prijavio Nijemcima u Krku neki nacistički doušnik ili je riječ o pukoj slučajnosti s obzirom na to da su okupatori odlučili i u Puntu uspostaviti stalnu vojnu posadu. Upad njemačkih elitnih jedinica u Punat bio je iznenađan i rano ujutro jer su zakazale partizanske straže. Jedna je grupa Nijemaca došla kopnom iz Krka, a druga morem i iskrcala se na Buki. Manola i njegov partizanski pratitelj prihvatili su borbu i pod vatrom se uspjeli probiti iz obruča do groblja i na taj način izbjeći zarobljavanje. Manoli je to uspjelo kao iskusnom španjolskom borcu, ali Bolmarčiću nije i hrabro je poginuo s dvojicom mladih suboraca. Istog dana, dok se u Puntu vodila žestoka borba, Linova je majka tajnom vezom preuzela pismo koje mu je uputio Okružni komitet SKOJ-a za Hrvatsko primorje. U pismu ga pozivaju da se prebaci na kopno jer je uključen u spomenuto rukovodstvo te da za područje otoka Krka imenuje svojega nasljednika. Međutim, već sutradan istom je vezom dostavljeno novo pismo, od Općinskog NOO-a Punat, ali naslovljeno na Bolmarčićevu majku, u kojem je pisalo:

...Jučer, 5. ovog mjeseca u 5 i pol sati Nijemci su upali u Punat i opkolili mjesto. U momentu opkoljavanja svi smo tražili zaklon kao i Vaš sin, a naš drug Lino. Najtužnijim srcem moramo se primiti dužnosti da Vas obavijestimo o nesretnom slučaju, koji se tog momenta desio sa trojicom drugova među kojima je i Vaš sin, a naš drug nađen ujutro iza dugog traganja sa još dvojicom mrtav. Njegovo je tijelo preneseno u mrtvačnicu u Puntu, odakle će se dostojno sahraniti...

Nakon rata društvena se zajednica nastojala odužiti Bolmarčiću za podnesenu žrtvu na način što je njegovim kodnim imenom i obiteljskim prezimenom nazvana jedna od glavnih malinarskih ulica; podignut mu je spomenik u Puntu na mjestu pogibije, a na rodnu kuću postavljena je spomenploča.

Neka im je vječna slava i hvala!